

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ગુજરાત ઉચ્ચ અદાલતમાં

ક્રીમીનલ અપીલ નં.૯૦૧ ઓફ ૨૦૦૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર.પી. ધોલારીઆ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને રીફર કરવામાં આવશે કે નહીં?	
૩	શું માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની ખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

મોહનભાઈ વિરાભાઈ ચાવડા.... અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય..... સામાવાળા (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ)

=====

ઉપસ્થિતી:

અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ તરફે વકીલ શ્રી હૃદય બુચ,

સામાવાળા (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી મિતેશ આર. અમીન,

સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ, એપીપી

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી આર.પી. ધોલારીઆ

તારીખ:૨૨/૧૨/૨૦૧૬

સી.એ.વી. જજમેન્ટ

=====

૧. ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૭૪ હેઠળ દાખલ કરાયેલ આ અપીલ, વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ભરૂચ દ્વારા સ્પેશિયલ કરપ્શન કેસ નં. ૪/૧૯૯૬ માં પમી જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના રોજ પસાર કરવામાં

આવેલ દોષિત ઠરાવતા ચુકાદા અને સજાના હુકમ સામે નિર્દેશિત છે, જેના દ્વારા આરોપી-અપીલકર્તાને ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ (ટૂંકમાં "સદર અધિનિયમ") ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૭ અને ૧૩(૧) (ડી) હેઠળના ગુનાઓ આચરવા માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે અને સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે એક વર્ષની સાદી કેદની સજા અને રૂ.૫૦૦/- નો દંડ ભરવા, કસૂર કર્યેથી, એક મહિનાની સાદી કેદની સજા ભોગવવા અને સદર અધિનિયમ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે બે વર્ષની સખત કેદની સજા અને રૂ.૧૦૦૦/- નો દંડ ભરવા, કસૂર કર્યેથી, દંડ ન ભરવાના કિસ્સામાં એક મહિનાની સાદી કેદની સજા ભોગવવા માટેનો હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા બંને સજાઓ એકસાથે ભોગવવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨. ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા મુજબ, આરોપી-અપીલકર્તા, સંબંધિત સમયે, ભરૂચ ખાતે આસિસ્ટન્ટ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તરીકે કામ કરતા હતા. તાલુકા અને જિલ્લા ભરૂચના દરોજ ગામના ફરિયાદી-અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુજરે પમી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ ઝઘડિયાના વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસની અદાલત સમક્ષ પોતાની ટૂંક મુક્ત કરવા માટે અરજી કરી હતી કારણ કે સદર ટૂંક પોલીસ દ્વારા અટકાયતમાં લેવામાં આવી હતી. ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ, ફરિયાદી અને તેમના વકીલ-એ.આર.મહેતાએ સદર ટૂંક છોડાવવાના કેસના સંબંધમાં જરૂરી કાર્યવાહી કરવા માટે આરોપી-અપીલકર્તાનો સંપર્ક કર્યો

અને તે સમયે, આરોપી-અપીલકર્તાએ રૂ.૩૦૦/- ના ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી કરી. ફરિયાદી રકમ ચૂકવવા માંગતા ન હોવાથી, તેમણે ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદ સમક્ષ ફરિયાદ નોંધાવી અને છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું. આરોપી-અપીલકર્તા ફરિયાદીના વકીલ-એ.આર.મહેતા સાથે ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ સાંજે ૪:૩૦ વાગ્યે ઝઘડિયાના વિદ્વાન જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ, ફર્સ્ટ ક્લાસની અદાલતમાં ગયા અને ચેમ્બરમાં વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ હાજર થયા બાદ બહાર આવ્યા અને ઠંડા પીણા પીવા માટે નજીકની હોટેલમાં ગયા. તે સમયે, આરોપી-અપીલકર્તાએ રકમની માંગણી કરી અને ફરિયાદીના વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપી-અપીલકર્તાને રૂ.૩૦૦/- આપવાનું કહ્યું અને ફરિયાદીએ, યોજના મુજબ, આરોપી-અપીલકર્તાને રૂ.૩૦૦/- ની નિશાનીવાળી ચલણી નોટો આપી અને તરત જ તપાસ અધિકારી અને અન્ય વ્યક્તિઓ દ્વારા દરોડો પાડવામાં આવ્યો. આરોપી-અપીલકર્તા ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ ઝઘડિયા ખાતે છટકામાં રંગેહાથ પકડાયા હતા. આરોપી-અપીલકર્તાના કબજામાંથી નિશાનીવાળી ચલણી નોટો કબજે કરવામાં આવી હતી.

૩. પંચનામા અને જમી મેમો તૈયાર કર્યા બાદ, વિવિધ સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા અને આખરે સક્ષમ સત્તાધિકારી પાસેથી જરૂરી મંજૂરી મેળવ્યા બાદ તપાસ પૂર્ણ થવા પર આરોપી-અપીલકર્તા સામે ચાર્જશીટ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને સ્પેશિયલ કરપ્શન કેસ નં. ૪/૧૯૯૬ તરીકે કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો અને આરોપી-અપીલકર્તા સામે ન્યાયિક કાર્યવાહી શરૂ

કરવામાં આવી હતી. કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદપક્ષે ૬ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને કેટલાક દસ્તાવેજો પુરાવા પણ રજૂ કર્યા. ન્યાયિક કાર્યવાહીના અંતે ધ કોડ ઓફ ક્રિમિનલ પ્રોસિજર ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપી-અપીલકર્તાનું નિવેદન નોંધ્યા બાદ અને ફરિયાદપક્ષ અને બચાવપક્ષ તરફથી દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન નીચલી અદાલતે પમી જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા આરોપી-અપીલકર્તાને તેની સામે મુકવામાં આવેલા આરોપો માટે દોષિત ઠેરવીને સજા ફટકારી. નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા દોષિત ઠરાવતા સદર ચુકાદા અને હુકમથી નારાજ અને અસંતુષ્ટ થઈને, આરોપી-અપીલકર્તાએ હાલની અપીલ દાખલ કરેલ.

૪. આ અદાલતે અપીલકર્તા-આરોપી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી હૃદય બૂચ અને સામાવાળા-રાજ્ય વતી મદદનીશ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર સુશ્રી મોનાલી એચ.ભટ્ટ દ્વારા સહાયિત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીનને સાંભળ્યા છે.

૫. અપીલકર્તા-આરોપી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી હૃદય બૂચે આ અદાલતનું ધ્યાન સમગ્ર પુરાવા તરફ દોર્યું છે અને દલીલ કરી છે કે દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો અને સજાનો હુકમ નીચેના કારણોસર કાયદા અને હકીકતોની દૃષ્ટિએ અયોગ્ય છે:

(i) કે ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણીનો મુખ્ય ગુનો ફરિયાદપક્ષ દ્વારા સાબિત કરવામાં આવ્યો નથી. આંક ૩૩ હેઠળ તપાસવામાં આવેલા ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૧-ફરિયાદીએ સ્પષ્ટપણે જુબાની આપી છે કે ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ, તેમણે તેમના વકીલ-એ.આર.મહેતા અને આરોપી

વચ્ચેની ચર્ચા પરથી તારણ કાઢ્યું હતું કે તેમની ટૂક છોડાવવાના હેતુથી ગેરકાયદેસર પારિતોષિક તરીકે તેમણે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ ચૂકવવી પડશે. તેથી, પ્રથમ તબક્કે માંગણી પ્રસ્થાપિત થતી નથી. તદુપરાંત, ફરિયાદી દ્વારા આગળ એવી જુલાની આપવામાં આવી છે કે દરોડાની તારીખે, તેમના વકીલ- એ.આર.મહેતાએ તેમને પૈસા ચૂકવવાનું કહ્યું હતું અને તે મુજબ તેમણે આરોપીને રૂ.૩૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી. આમ, દરોડા સમયે પણ, આરોપી- અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગણી પ્રસ્થાપિત થતી નથી. આંક ૫૧ ખાતેનું પંચનામું પણ એ વાતનો પુનરોચ્ચાર કરે છે કે આરોપીએ ક્યારેય રૂ.૩૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી ન હતી અને માત્ર ફરિયાદીના વકીલ એ.આર.મહેતાના કહેવાથી સદર રકમ કથિત રીતે ચૂકવવામાં આવી હતી. તેથી, સતત માંગણી પ્રસ્થાપિત થતી નથી. ફરિયાદી ભરૂચના વતની છે અને ફરિયાદ નોંધાવવા માટે તેમને છેક અમદાવાદ આવવા માટેનું કોઈ કારણ ન હતું. વધુમાં, ટ્રેપિંગ ઓફિસર અને ફરિયાદી ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ સવારે અમદાવાદથી રવાના થયા હતા. પંચના સાક્ષીઓ વડોદરા જિલ્લાના કરજણની મામલતદાર કચેરીના છે. પંચનામાનો પ્રથમ ભાગ પણ કરજણ ખાતે તૈયાર કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, છટકું ભરૂચ જિલ્લાના ઝઘડિયા ખાતે ગોઠવવામાં આવ્યું છે. તેથી, દરોડાની રીત અને આચરણ અંગે ગંભીર શંકા છે.

(ii) કે આંક ૪૭ હેઠળ તપાસવામાં આવેલા પંચના સાક્ષી-ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૨-નટવરસિંહ ગોહિલે જુલાની આપી છે કે ફરિયાદીના વકીલ- એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને રૂ.૨૦૦/- ની રકમ ચૂકવવાનું કહ્યું હતું અને તે

સમયે, આરોપીએ કથિત રીતે જણાવ્યું હતું કે રૂ.૩૦૦/- ની રકમની ચર્ચા થઈ હતી અને તે મુજબ, ફરિયાદીએ આરોપીને રૂ.૩૦૦/- ની રકમ ચૂકવી હતી. જોકે, આ હકીકતને ફરિયાદી દ્વારા તેમના પોતાના પુરાવામાં સમર્થન મળતું નથી. વધુમાં તેમની ઉલટતપાસમાં, સદર પંચના સાક્ષી સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે જ્યારે તેઓ રેસ્ટોરન્ટમાં લગભગ ૪ મિનિટ માટે ઠંડા પીણા પી રહ્યા હતા, ત્યારે કોઈએ એકબીજા સાથે વાત કરી ન હતી. તદુપરાંત, ફરિયાદપક્ષે આરોપી પાસેથી ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની રકમની વસૂલાત પણ સાબિત કરી નથી. સદર પંચના સાક્ષીએ કબૂલાત કરી છે કે આરોપીએ પહેરેલા પેન્ટના ખિસ્સા પર એન્થ્રેસીન પાવડરની હાજરીના નિશાન જોવા મળ્યા નથી. આ હકીકતને ટ્રેપિંગ ઓફિસર દ્વારા તેમના પુરાવામાં પણ સ્વીકારવામાં આવી છે.

(iii) કે આરોપી દ્વારા તેમના વધુ નિવેદનમાં જણાવ્યા મુજબ, એ.આર.મહેતાને આરોપી સામે ગંભીર નારાજગી હતી કારણ કે આરોપીએ એ.આર.મહેતાના પુત્રની જામીન અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો. તેથી, એ.આર.મહેતાએ આ કેસમાં આરોપીને ખોટી રીતે સંડોવી દીધા છે. વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા આ પાસા પર વિચાર કરવામાં આવ્યો નથી અને ફરિયાદપક્ષે ગર્ભિત માંગણી સાબિત કરી છે તેમ નોંધીને દોષિત ઠરાવવામાં આવ્યા છે. પુરાવામાં આ એક ગંભીર ભૂલ છે. તદુપરાંત, ફરિયાદપક્ષે તેના કેસના સમર્થનમાં તેના સાક્ષી તરીકે ફરિયાદીના વકીલ એ.આર.મહેતાની તપાસ કરી નથી. આ ફરિયાદપક્ષના કેસ માટે ઘાતક છે કારણ કે અપીલકર્તા દ્વારા ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ કથિત રીતે કરવામાં આવેલી માંગણી વિશે આંક ૩૫

ખાતેની એફઆઈઆરમાં મુકવામાં આવેલા આરોપને સાબિત કરવા માટે એ.આર.મહેતાની તપાસ કરવી આવશ્યક હતી.

(iv) કે ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ, કથિત છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું તે પહેલાં, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટે ફરિયાદીની ટૂક છોડાવવા માટે અગાઉથી જ હુકમ પસાર કરી દીધો હતો. તેથી, આક્ષેપ મુજબની માંગણી ચાલુ રાખવાની કોઈ જરૂર કે કારણ ન હતું અને ફરિયાદી પાસે તેને સંતોષવાનું કોઈ કારણ ન હતું.

(v) પોતાના કેસને સમર્થન આપવા માટે, અપીલકર્તા-આરોપી વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી બૂચે નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(એ) (૨૦૧૦) ૪ એસ.સી.સી. ૪૫૦ (બનારસી દાસ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા)

(બી) ૨૦૧૪ (૨) જી.એલ.એચ. ૧૪૮ (એસસી) (બી.જયરાજ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એપી)

(સી) ૨૦૧૫ (૩) સ્કેલ ૨૪૮ (ટી.કે.રમેશ કુમાર વિરુદ્ધ સ્ટેટ)

(ડી) ૨૦૧૫ (૧) ક્રાઈમ્સ ૧૩૦ (એસસી)(સી.સુકુમારન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરાલા)

૬. અંતમાં, આરોપી-અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી બૂચે રજૂઆત કરી છે કે ઉપરોક્ત કારણોને જોતાં, ફરિયાદપક્ષ પોતાનો કેસ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે અને તેથી, મહેરબાની કરીને આરોપી-અપીલકર્તાને નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવે. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો

અને સજાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદાની જોગવાઈઓની વિરુદ્ધ છે કારણ કે નીચલી અદાલતે રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓ પર યોગ્ય રીતે વિચાર કર્યો નથી અને તે કેસની હકીકતો દ્વારા અસમર્થિત અનુમાનો પર આધારિત છે. તેમણે એવી રજૂઆત પણ કરી છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતે મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું નથી અને તે દ્વારા આરોપી-અપીલકર્તાને સદર અધિનિયમ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના કથિત ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં ભૂલ કરી છે જેને તે મુજબ રદ કરવાની જરૂર છે અને આરોપી-અપીલકર્તાને નિર્દોષ છોડી મૂકવા જરૂરી છે.

૭. બીજી બાજુ, સામાવાળા-રાજ્ય વતી ઉપસ્થિત પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીને, દોષિત ઠરાવતા વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનું સમર્થન કર્યું છે અને રજૂઆત કરી છે કે ફરિયાદી દ્વારા નોંધાવવામાં આવેલી આંક ૩૫ ખાતેની ફરિયાદને જોતાં, તે તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે ફરિયાદીએ તેમાં સ્પષ્ટપણે ઉલ્લેખ કર્યો છે કે કેસની સુનાવણી ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ થઈ હતી. સુનાવણી પછી, આરોપીએ ફરિયાદી અને તેમના વકીલ-એ.આર.મહેતાને કહ્યું કે સોમવારે તેઓ જોશે કે ટ્રક છોડાવવા માટેનો હુકમ પસાર થાય અને તેના માટે ફરિયાદીએ ચા-પાણી માટે રૂ.૩૦૦/- ચૂકવવા પડશે. આ ફરિયાદનો ભૌતિક સાર છે જે ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ આરોપી દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગણી પ્રસ્થાપિત કરે છે અને સદર ફરિયાદ ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ સવારે ૮:૪૫ વાગ્યાની આસપાસ એસીબી કચેરી, અમદાવાદ ખાતે નોંધાવવામાં આવી હતી. વિદ્વાન

પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી અમીને વધુમાં રજૂઆત કરી કે આંક ૫૧ ખાતેનું ટ્રેપ પંચનામું દર્શાવે છે કે ફરિયાદી, તેમના વકીલ-એ.આર.મહેતા, આરોપી અને પંચ નં.૧-ગોહિલ રામકૃપા સ્ટોર્સ ગયા અને ઠંડા પીણાનો ઓર્ડર આપ્યો જેમાં આરોપી-ચાવડા તરફ જોઈને, વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપી-ચાવડાને રૂ.૨૦૦/- ચૂકવવાનું કહ્યું જેના પર આરોપીએ કહ્યું કે તેમણે રૂ.૩૦૦/- વિશે વાત કરી હતી અને તેથી, તેઓ રૂ.૨૦૦/- સ્વીકારશે નહીં. આ વાતચીતને ધ્યાનમાં લેતાં તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ છે કે આરોપી-ચાવડા દ્વારા ૭મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ રૂ.૩૦૦/- ની માંગણી કરવામાં આવી હતી અને ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ શબ્દોમાં આરોપી-ચાવડા દ્વારા તે જ માંગણીનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવ્યો છે. તદુપરાંત, આંક ૩૩ ખાતેનો ફરિયાદીનો પુરાવો દર્શાવે છે કે વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને પૈસાની ચૂકવણી કરવાનું કહ્યા પછી, તેથી, ફરિયાદીએ આરોપી-ચાવડાને રૂ.૩૦૦/- ચૂકવ્યા અને આરોપી-ચાવડાએ સદર પૈસા પોતાના પેન્ટના ખિસ્સામાં મૂક્યા. આંક ૪૭ ખાતે પંચ નં.૧-નટવરસિંહ ભગવાનસિંહ ગોહિલનો પુરાવો પણ એ દર્શાવે છે કે ફરિયાદીએ આરોપી-ચાવડાને રૂ.૩૦૦/- ચૂકવ્યા પછી આરોપી-ચાવડાએ તેને પોતાના જમણા હાથે સ્વીકાર્યા અને તેમને પોતાના પેન્ટના જમણી બાજુના ખિસ્સામાં મૂક્યા. ઉપર જણાવેલ પુરાવાઓ સ્પષ્ટપણે પ્રસ્થાપિત કરે છે કે ફરિયાદપક્ષે આરોપી-ચાવડાએ ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી કર્યાની હકીકત સાબિત કરી છે.

૮. વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીને વધુમાં દલીલ કરી કે સદર

અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળ કલ્પના કર્યા મુજબનું અનુમાન ઊભું કરવા માટે માંગણીના પુરાવા પર્યાપ્ત કરતાં વધુ છે. એમ હોવાથી, આરોપી-ચાવડાએ તેનું ખંડન કરવું પડશે. ઉલટતપાસ તેમજ આરોપીના વધુ નિવેદનમાંથી બહાર આવતી સામગ્રી પરથી, આરોપી-ચાવડાનો કેસ ઈનકારનો હોવાનું જણાય છે અને ફરિયાદી અને પંચ નં.૧ ની ઉલટતપાસમાં સૂચન કર્યું છે કે ફરિયાદીએ ઠંડા પીણાની ચૂકવણી કરવા માટે પૈસા મૂક્યા હતા. આરોપી-ચાવડાએ ફરિયાદીના અમુક ગુનાહિત પૂર્વવૃત્તો તેમજ વકીલ-એ.આર.મહેતા અને આરોપી-ચાવડા વચ્ચેની કેટલીક દુશ્મનાવટ વિશે પણ આક્ષેપ કર્યો હતો. જોકે, આ પ્રકારના સૂચનો અને/અથવા બચાવ અનુમાનનું ખંડન કરવા માટે પૂરતા નથી. વિદ્વાન પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી અમીને વધુમાં રજૂઆત કરી કે ફરિયાદપક્ષ પુરાવા રજૂ કરવાનું શરૂ કરે તે પહેલાં વકીલ-એ.આર.મહેતાનું અવસાન થયું હતું અને તેથી તેમની તપાસ કરી શકાઈ ન હતી. જોકે, આવી કમનસીબ ઘટના ફરિયાદપક્ષના કેસને નુકસાન પહોંચાડતી નથી કારણ કે પંચના સાક્ષી નં. ૧, ૨ અને ૪ ના પુરાવા પરથી, માંગણી તેમજ સ્વીકૃતિ અને વસૂલાતની હકીકત શંકાની બહાર સાબિત થાય છે તેમજ અલ્ટ્રાવાયોલેટ લેમ્પનો પ્રયોગ સ્પષ્ટપણે પેન્ટના જમણી બાજુના ખિસ્સામાં તેમજ ફરિયાદી અને આરોપીના જમણા હાથ પર એન્થ્રેસીન પાવડરના ચમકારા પ્રસ્થાપિત કરે છે.

૯. તેમની ઉપરોક્ત દલીલના સમર્થનમાં, પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીને નીચેના ચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે:

(i) (૨૦૧૫) ૧૩ એસ.સી.સી. ૮૦૨ (સી. ચંદ્રશેખરૈયા વિરુદ્ધ સ્ટેટ

ઓફ કર્ટાટક. આ ચુકાદામાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ફક્ત ૯ અને ૧૦ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૯. અમે હરીફ રજૂઆતો પર વિચાર કર્યો છે અને રેકૉર્ડ જોયો છે. જામીનદાર સિદ્ધરાજુની સહી જામીન ખત રજિસ્ટરમાં ૧.૧૨.૨૦૦૫ ના રોજ મેળવવામાં આવી હતી પરંતુ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૩-ફરિયાદીની સહી લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૩ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૧ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ પૈસાની લેવડદેવડ પછી જ આવી સહી લેવામાં આવી હતી. તદુપરાંત, તપાસ અધિકારી ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૬ તેમજ બસવરાજુ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૫ દ્વારા જણાવ્યા મુજબ સ્ટેશન ડાયરી, આંક પી-૫ માં કોઈ નોંધ કરવામાં આવી ન હતી. તેથી નીચલી અદાલત એ તારણ પર પહોંચવામાં વાજબી ન હતી કે બધું ૧.૧૨.૨૦૦૫ ના રોજ જ પૂર્ણ થઈ ગયું હતું. અમે સંબંધિત સાક્ષીઓના પુરાવાઓની પણ ઝીણવટભરી તપાસ કરી છે અને નીચે મુજબ જાણવા મળ્યું છે:

(i) જોકે અપીલકર્તા દ્વારા બોલાયેલા વાસ્તવિક શબ્દોના સંબંધમાં તેમના સંસ્કરણમાં ભિન્નતા છે, બંને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ અને ૩ એકસમાન છે કે આવી માંગણી કરવામાં આવી હતી,

(ii) બંને ફરીથી એકસમાન છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩-ફરિયાદી દ્વારા પૈસા આપવામાં આવ્યા હતા જે અપીલકર્તા દ્વારા જમણા હાથમાં લેવામાં આવ્યા હતા,

(iii) કે પૈસા અપીલકર્તા દ્વારા પેન્ટના પાછળના ખિસ્સામાં રાખવામાં

આવ્યા હતા,

(iv) કે તે પછી અપીલકર્તા દ્વારા જામીન ખત રજિસ્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩-ફરિયાદીની સામે મૂકવામાં આવ્યું હતું,

(v) કે ત્યારબાદ ફરિયાદીએ જામીન ખત રજિસ્ટરમાં સહી કરી હતી,

(vi) કે તે પછી તેઓ પોલીસ સ્ટેશનની બહાર આવ્યા,

(vii) અને તેમના દ્વારા જરૂરી ઇશારો આપવામાં આવ્યો,

(viii) કે તેઓ દરોડા પાડનાર ટુકડી સાથે ફરીથી પોલીસ સ્ટેશનમાં પ્રવેશ્યા,

(ix) અને કે અપીલકર્તાનો જમણો હાથ દ્રાવણમાં ડુબાડવામાં આવતા ગુલાબી થઈ ગયો, જ્યારે તેમનો ડાબો હાથ ન થયો.

બાબતના આ પાસાઓ અંગે, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૧ ઉમાશંકર અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩-ફરિયાદી વચ્ચે સંપૂર્ણ સુસંગતતા છે અને બાબતના અન્ય લક્ષણોના સંબંધમાં એટલે કે દરોડા પાડનાર ટુકડી પોલીસ સ્ટેશનમાં પ્રવેશ્યા પછી, તેમને અન્ય સાક્ષીઓ દ્વારા પણ સમર્થન મળે છે.

૧૦. અપીલકર્તા દ્વારા તાત્કાલિક આપવામાં આવેલ ખુલાસો એ હતો કે પૈસા તેમના ખિસ્સામાં જબરદસ્તીથી મૂકવામાં આવ્યા હતા પરંતુ આ છોડી દેવામાં આવ્યું અને અપીલકર્તા મૌન રહ્યા. સંજોગો સમજાવવા માટે અપીલકર્તા દ્વારા આપવામાં આવેલા કોઈ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળના અનુમાનનું કોઈ પણ રીતે ખંડન કરવામાં આવ્યું ન હતું અને ફરિયાદપક્ષનો કેસ સંપૂર્ણપણે પ્રસ્થાપિત રહ્યો હતો."

(ii) (૨૦૧૬) ૧ એસ.સી.સી. ૭૦૯ (ઇન્દ્ર વિજય આલોક વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મધ્યપ્રદેશ) જેમાં નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ફક્ત ૩, ૪, ૧૦, ૧૧ અને ૧૨ માં નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

"૩. ફરિયાદપક્ષની કહાની, ટૂંકમાં, એવી છે કે બડોની ખુર્દમાં જમીનનો એક ટુકડો ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહ (ફરિયાદી) ના નાના ભાઈ બદ્રી ના નામે હતો. અપીલકર્તા ઇન્દ્ર વિજય આલોક સંબંધિત સમયગાળા દરમિયાન એટલે કે ૧૯૮૭ માં હલકા વિસ્તારના પટવારી હતા. બદ્રીના અવસાન પછી, ફરિયાદી અને તેમની માતા ભાગોબાઈએ મહેસૂલ રેકૉર્ડમાં તેમના નામ દાખલ કરવા માંગ્યા. જ્યારે ફરિયાદીની માતા ભાગોબાઈ આ સંબંધમાં અપીલકર્તાને મળ્યા, ત્યારે તેમણે રૂ.૧૯૦૦ ની માંગણી કરી જેમાંથી તેણીએ રૂ.૯૦૦ ચૂકવ્યા. જ્યારે ફરિયાદી (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩) પોતાના ગામે આવ્યા, ત્યારે તેમની માતાએ તેમને અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી માંગણી વિશે જણાવ્યું. આ અંગે, ૧૮.૫.૧૯૮૭ ના રોજ, તે (ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩) પોતે અપીલકર્તાને મળ્યા, જેમણે તેમને સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું કે જ્યાં સુધી તેમને વધુ રૂ.૧૦૦૦ ચૂકવવામાં નહીં આવે, ત્યાં સુધી નામ દાખલ કરવામાં આવશે નહીં. આનાથી મજબૂર થઈને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહ (ફરિયાદી) એ ૧૭.૬.૧૯૮૭ ના રોજ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ (વિજિલન્સ), ગ્વાલિયરને ફરિયાદ (આંક પી-૩) કરી.

૪. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ બી.એલ. વશિષ્ઠ (ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ) ની આગેવાની હેઠળ છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું જેમાં ફરિયાદપક્ષના

સાક્ષી નં. ૨ અશોક ભાર્ગવ (ડેપ્યુટી કલેક્ટર) અને એક સાહિર (બચાવપક્ષના સાક્ષી નં. ૬) પંચના સાક્ષી હતા. છટકા પહેલા, ફરિયાદીની રૂ.૧૦૦ ની દસ ચલણી નોટો પર ફિનોલ્ફથેલીન પાવડર લગાડવામાં આવ્યો હતો, અને એક મેમોરેન્ડમ (આંક પી-૪) તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. યોજના મુજબ, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહ અને પંચ સાક્ષી સાહિરની પાછળ ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ અશોક ભાર્ગવ, ડેપ્યુટી કલેક્ટર, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ બી.એલ.વશિષ્ઠ, ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ અને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ ઇન્સ્પેક્ટર રઘુરાજ શાસ્ત્રી ગયા. જ્યારે ટીમ ખિડકી, જિલ્લો દતિયા ખાતે અપીલકર્તાના ઘરે પહોંચી અને અપીલકર્તાએ રૂ.૧૦૦૦ ની રકમ સ્વીકારી, ત્યારે પોલીસ ટુકડીને ઈશારો કરવામાં આવ્યો, જેણે તરત જ અપીલકર્તાને પકડી લીધા અને ડોલમાં પાણીમાં તેમના હાથ ધોવડાવ્યા, જે લાલ થઈ ગયું. ત્યારબાદ, દરોડો પાડનાર ટુકડીએ અપીલકર્તાને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહ પાસેથી તેમણે સ્વીકારેલા રૂ.૧૦૦૦ કાઢવાનું કહ્યું. વસૂલ કરાયેલી ચલણી નોટો મેમોરેન્ડમ (આંક પી-૪) સાથે મેળ ખાતી હતી અને નવું પંચનામું તૈયાર કરવામાં આવ્યું હતું. ત્યારબાદ, અપીલકર્તાની ધરપકડ કરવામાં આવી અને ગુનો નોંધવામાં આવ્યો.

XXX XXX XXX

૧૦. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે અમારી સમક્ષ દલીલ કરી કે પંચ સાક્ષી સાહિરે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી, તેથી નીચલી અદાલતોએ ફરિયાદપક્ષની કહાની માનવામાં કાયદાકીય ભૂલ કરી છે. રેકૉર્ડ પરના કાગળો

જોયા પછી, અમને દલીલમાં કોઈ તથ્ય જણાતું નથી. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહ (ફરિયાદી) ના નિવેદનને ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૪ બી.એલ.વશિષ્ઠ (ડેપ્યુટી સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસ) તેમજ ડેપ્યુટી કલેક્ટર ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૨ અશોક ભાર્ગવ કે જેઓ અપીલકર્તાના પોતાના વિભાગના ઉપરી અધિકારી છે તેમના નિવેદન દ્વારા સમર્થન મળે છે. તેથી અમને જણાય છે કે બચાવપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ સાહિર કે જેઓ બચાવપક્ષ દ્વારા જીતી લેવામાં આવ્યા હોવાનું જણાય છે, તેમના નિવેદન સામે ભરોસાપાત્ર તરીકે ઉપરોક્ત ત્રણ સાક્ષીઓની જુબાની પર આધાર રાખવામાં નીચલી અદાલતોએ કાયદાની કોઈ ભૂલ કરી નથી. અમારો અભિપ્રાય છે કે માત્ર એ કારણસર કે બચાવપક્ષના સાક્ષી નં. ૬ સાહિરે ફરિયાદપક્ષના કેસને સમર્થન આપ્યું નથી, ખાસ કરીને, જ્યારે બાકીના સાક્ષીઓના નિવેદનો વિશ્વસનીય અને ભરોસાપાત્ર હોય.

૧૧. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તપાસ અધિકારી આર.એસ.પરિહારની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી. આ, અમારા મતે, પાયાવિહોળું છે કારણ કે રેકૉર્ડ પર એ આવ્યું છે કે જ્યારે ફરિયાદપક્ષના પુરાવા નોંધવામાં આવ્યા ત્યારે તપાસ અધિકારી આર.એસ.પરિહારનું અવસાન થયું હતું.

૧૨. અંતમાં, અપીલકર્તા વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદીની માતા ભાગોબાઈ, જેની પાસેથી કથિત રીતે માંગણી કરવામાં આવી હતી, તેમની તપાસ કરવામાં આવી ન હતી, તેથી એવું કહી શકાય નહીં કે અપીલકર્તા પાસેથી

વસૂલ કરવામાં આવેલી રકમને નામ દાખલ કરવા સાથે કોઈ લેવાદેવા છે. અમે મૂળ રેકૉર્ડમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહની જુબાની ઝીણવટપૂર્વક જોઈ છે, અને જાણવા મળ્યું છે કે તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે રૂ.૧૯૦૦ ની પ્રારંભિક માંગણી તેમની માતા પાસે કરવામાં આવી હતી, જેમણે અપીલકર્તાને રૂ.૯૦૦ ચૂકવ્યા હતા, પરંતુ જ્યારે તેઓ પોતાના ગામે પાછા આવ્યા, ત્યારે તેમની માતાએ તેમને કહ્યું કે વધુ રૂ.૧૦૦૦ ની વ્યવસ્થા કરવાની જરૂર છે. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ રામ સિંહે અદાલતને વધુમાં જણાવ્યું કે આ અંગે, તેઓ પોતે અપીલકર્તા પાસે ગયા અને વધુ પૈસાની માંગણી ન કરવા વિનંતી કરી, પરંતુ તેઓ (અપીલકર્તા) માન્યા નહીં. સંજોગોમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં. ૩ મુજબ, તેઓ લોકાયુક્ત કચેરી ગયા અને ફરિયાદ કરી, પરંતુ લોકાયુક્ત કચેરીએ તેમને રેસ્ટ હાઉસ, દતિયા પહોંચવાની સલાહ આપી. આ અંગે, તેઓ રેસ્ટ હાઉસ, દતિયા ગયા અને વિજિલન્સ વિભાગમાં ફરિયાદ કરી અને ત્યારબાદ છટકું ગોઠવવામાં આવ્યું, અને રૂ.૧૦૦૦ ની રકમ તેમના દ્વારા અપીલકર્તાને આપવામાં આવી અને તેમની (અપીલકર્તાની) પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવી. અન્યથા પણ, ધ પ્રિવેન્શન ઓફ કરપ્શન એક્ટ, ૧૯૮૮ ની કલમ ૨૦ હેઠળ, જ્યાં સુધી તેનું ખંડન કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પારિતોષિક મેળવવાના હેતુ અંગે અનુમાન કાઢી શકાય છે. હાલના કેસમાં, અમારા મતે, અનુમાનનું ખંડન થતું નથી."

શ્રી અમીને અંતમાં રજૂઆત કરી છે કે અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી બૂચ દ્વારા ટાંકવામાં આવેલા ચુકાદાઓમાં કેસની હકીકતો તદ્દન અલગ છે અને તેથી આવા

ચુકાદાઓ હાલના કેસમાં લાગુ પડતા નથી. તેમણે દલીલ કરી છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતે રેકૉર્ડ પરના પુરાવાઓનું યોગ્ય રીતે મૂલ્યાંકન કર્યું છે અને યોગ્ય રીતે આરોપીને દોષિત ઠેરવ્યા છે જે આ અદાલત દ્વારા હસ્તક્ષેપની માંગ કરે છે, પરિણામસ્વરૂપ, તેથી, વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણોમાં આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

૧૦. આ અદાલતે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાઓનું ઝીણવટપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે અને વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમ તેમજ પેપર બુક અને ફરિયાદપક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓને તેની સંપૂર્ણતામાં જોયા છે અને અપીલકર્તા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી હૃદય બૂચ અને સામાવાળા-રાજ્ય વતી પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર શ્રી મિતેશ અમીન દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતને પણ ધ્યાનમાં લીધી છે.

૧૧. હાલની કાર્યવાહીના સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા બાદ અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા તેમજ રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી જોયા બાદ, એવું જણાય છે કે, ફરિયાદપક્ષના સંસ્કરણ મુજબ, આરોપી-અપીલકર્તા, સંબંધિત સમયે, ભરૂચ ખાતે આસિસ્ટન્ટ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તરીકે કામ કરતા હતા અને તેમણે ફરિયાદી--અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જરની અટકાયતમાં લેવાયેલી ટ્રક છોડાવવાના સંબંધમાં જરૂરી કાર્યવાહી કરવા માટે રૂ.૩૦૦/- ના ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી કરી હતી. સદર ફરિયાદીએ ૧૦મી જુલાઈ, ૧૯૯૫ ના રોજ એસીબી પોલીસ સ્ટેશન, અમદાવાદનો સંપર્ક કર્યો અને છટકું ગોઠવવામાં

આવ્યું. દરોડાની કાર્યવાહી દરમિયાન, આરોપી-અપીલકર્તા રંગેહાથ પકડાયા હતા અને તેમના કબજામાંથી નિશાનીવાળી ચલણી નોટો વસૂલ કરવામાં આવી હતી અને તે દ્વારા આરોપી-અપીલકર્તા સદર અધિનિયમ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળના ગુનાઓ આચરવા માટે દોષિત જણાયા છે.

૧૨. આ તબક્કે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક ચુકાદાઓનો સંદર્ભ આપવો ફળદાયી રહેશે. એ. સુબેર વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરાલા ના કેસમાં જે (૨૦૦૯) ૬ એસ.સી.સી. ૫૮૭ માં નોંધાયેલ છે, સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) ના વૈધાનિક નિયમોના તાત્પર્ય પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી વખતે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો કે ફરિયાદપક્ષે અન્ય કોઈપણ ફોજદારી ગુનાની જેમ તેની હેઠળનો આરોપ વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કરવો પડશે અને ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી અને સ્વીકૃતિના યોગ્ય પુરાવા દ્વારા અન્યથા પ્રસ્થાપિત ન થાય ત્યાં સુધી આરોપીને નિર્દોષ માનવો જોઈએ, જે દોષિત ઠરાવવા માટે સાબિત કરવા જરૂરી એવા મહત્વપૂર્ણ ઘટકો છે.

૧૩. સ્ટેટ ઓફ કેરાલા અને અન્ય વિરુદ્ધ સી.પી. રાવ ના કેસમાં જે (૨૦૧૧) ૬ એસ.સી.સી. ૪૫૦ માં નોંધાયેલ છે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે, સમાન ગુનાઓના સંબંધમાં, પોતાના અગાઉના ચુકાદાનો પુનરોચ્ચાર કરતા ઠરાવ્યું કે, માત્ર વસૂલાત તેના પોતાના પર, આરોપી સામેનો આરોપ સાબિત કરશે નહીં અને લાંચની ચૂકવણી સાબિત કરવા અથવા આરોપીએ લાંચ છે તે જાણીને સ્વેચ્છાએ પૈસા સ્વીકાર્યા છે તે દર્શાવવા માટેના કોઈપણ પુરાવાની

ગેરહાજરીમાં, દોષિત ઠરાવવાનું ટકાવી શકાશે નહીં.

૧૪. સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭ અને ૧૩ ની અત્યંત આવશ્યક પૂર્વજરૂરિયાતોને પારખવા માટે નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજેતરના ઉચ્ચારણમાં, બી.જયરાજ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ એ.પી. ના કેસમાં જે એ.આઈ.આર. ૨૦૧૪ એસસી(સપ્લીમેન્ટરી) ૧૮૩૭ માં નોંધાયેલ છે, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સ્પષ્ટ શબ્દોમાં ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે, માંગણીના પુરાવા વિના માત્ર ચલણી નોટોનો કબજો અને આરોપી પાસેથી તેની વસૂલાત સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭ તેમજ કલમ ૧૩(૧)(ડી)(i) અને (ii) હેઠળનો ગુનો પ્રસ્થાપિત કરશે નહીં. એવું પ્રતિપાદિત કરવામાં આવ્યું છે કે ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણીના કોઈપણ પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, કોઈ મૂલ્યવાન વસ્તુ અથવા આર્થિક લાભ મેળવવા માટે જાહેર સેવક તરીકે ભ્રષ્ટ્ર અથવા ગેરકાયદેસર માધ્યમોનો ઉપયોગ અથવા પદનો દુરુપયોગ સાબિત થયો હોવાનું માની શકાય નહીં. માંગણીના પુરાવાને, આમ, સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭ અને ૧૩ હેઠળના ગુના માટે અપરિહાર્ય આવશ્યકતા અને વ્યાપક આદેશ તરીકે ગણવામાં આવેલ છે. સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ ની દૃષ્ટિએ, જે તેમાં પરિકલ્પના કર્યા મુજબના અનુમાનને મંજૂરી આપે છે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જ્યારે તે માત્ર સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭ હેઠળના ગુના સુધી વિસ્તારી શકાય છે અને કલમ ૧૩(૧)(ડી)(i) અને (ii) હેઠળના ગુનાઓ સુધી નહીં, તે કોઈપણ સત્તાવાર કાર્ય કરવા અથવા ન કરવા માટે ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની સ્વીકૃતિના પુરાવા પર પણ નિર્ભર છે. ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની સ્વીકૃતિનો આવો પુરાવો, એવો

ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે, જો માંગણીનો પુરાવો હોય તો જ અનુસરી શકે. સ્વયંસિદ્ધ રીતે, એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે માંગણીના પુરાવાની ગેરહાજરીમાં, સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળનું આવું કાનૂની અનુમાન પણ ઉદ્ભવશે નહીં.

૧૫. ફોજદારી કેસોમાં ન્યાયના વહીવટના માળખામાંથી પસાર થતા સુવર્ણ સિદ્ધાંતના પુનરોચ્ચારમાં, નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલતે સુજીત બિસ્વાસ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ આસામ ના કેસમાં, જે (૨૦૧૩) ૧૨ એસ.સી.સી. ૪૦૬ માં નોંધાયેલ છે, ઠરાવ્યું હતું કે શંકા, ભલે ગમે તેટલી ગંભીર હોય, પુરાવાનું સ્થાન લઈ શકે નહીં અને ફરિયાદપક્ષ પોતાનો કેસ "કદાચ" સાચાના ક્ષેત્રમાં રહેવા દેવાનું પરવડી શકે નહીં પરંતુ કોઈપણ સંભવિત અટકળ અથવા અનુમાનથી બચવા માટે તેને "ચોક્કસ" સાચાના ક્ષેત્રમાં ઊંચો લાવવો પડશે. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે, અદાલતે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે ન્યાયની નિષ્ફળતા ટાળવામાં આવે અને જો હકીકતો અને સંજોગોમાં, બે મંતવ્યો બુદ્ધિગમ્ય હોય, તો શંકાનો લાભ આરોપીને આપવો જોઈએ.

૧૬. વિદ્વાન વકીલો દ્વારા કરવામાં આવેલી હરીફ રજૂઆતો અને માંગણી અને સ્વીકૃતિ સંબંધિત પુરાવાઓના સંદર્ભમાં તેમના દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલી સત્તાઓને ધ્યાનમાં લેતાં, આ બાબતમાં રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાઓની તપાસ કરવી ફળદાયી રહેશે. પેપર-બુક જોતાં, એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૧ અર્જુનભાઈ-ફરિયાદીએ આંક ૩૩ ખાતે અન્ય બાબતોની સાથે એવી જુબાની આપી છે કે કેસ મુલતવી રહ્યા પછી, તેમના

વકીલ-એ.આર.મહેતા અને આરોપી અદાલતના કમ્પાઉન્ડમાં ઉભા હતા અને બંને વાત કરી રહ્યા હતા. તે વાતચીત પરથી, તેમણે એવું તારણ કાઢ્યું કે આરોપીએ જાણ કરી છે કે તેમણે (ફરિયાદીએ) 'ચા-પાણી' માટે પૈસા ચૂકવવા પડશે જેથી આગામી તારીખે આરોપી ટેમ્પો છોડાવવા માટેનો હુકમ મેળવી શકશે અને તેમને વારંવાર અદાલતમાં આવવું પડશે નહીં. 'ચા-પાણી' માટે રૂ.૩૦૦ ની રકમ નક્કી કરવામાં આવી હતી. સદર રકમ આગામી તારીખે ચૂકવવાનું પણ નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે તેમણે તેમના વકીલ-મહેતાને જાણ કરી હતી કે તેઓ કોઈ પૈસા ચૂકવવા માંગતા નથી અને તેમણે વકીલ-મહેતાને એમ પણ કહ્યું હતું કે તેઓ ઝઘડિયા પોલીસ સ્ટેશન અને અદાલતમાં જઈ જઈને થાકી ગયા છે તેથી તેઓ કોઈ પૈસા ચૂકવવા માંગતા નથી, જેના માટે વકીલ-મહેતાએ તેમને તેમના અભિપ્રાય મુજબ જવાનું કહ્યું. ત્યારબાદ, તેમણે એન્ટી-કરપ્શન વિભાગમાં ફરિયાદ આપવાનું નક્કી કર્યું. ફરિયાદી-અર્જુનભાઈએ વધુમાં જુબાની આપી કે સાંજે ૪.૩૦ - ૫.૦૦ વાગ્યાની આસપાસ, ભરૂચથી એક બસ આવી જેમાં તેમના વકીલ-શ્રી મહેતા અને આરોપી બસમાંથી નીચે ઉતર્યા. પંચ નં.૧ અને તેઓ તેમને મળવા ગયા. ત્યારબાદ, વકીલ-એ.આર. મહેતા અને આરોપી અદાલતના રૂમમાં ગયા અને તેઓ પંચ સાથે અદાલતની બહાર રાહ જોતા રહ્યા. ૩૦-૪૫ મિનિટ પછી, વકીલ-એ.આર.મહેતા અને આરોપી અદાલતની બહાર આવ્યા અને તેમણે જાણ કરી કે અદાલત દ્વારા હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો છે. ત્યારબાદ, વકીલ-મહેતાએ ઠંડા પીણા માટે જવાનું કહ્યું. તેઓ બધા રામકૃપા સ્ટોર્સ - એસ.ટી.

સ્ટેન્ડની સામે ગયા. એક લિમ્કા અને ત્રણ સોસિયોનો ઓર્ડર આપવામાં આવ્યો. સોસિયો પીતી વખતે, વકીલ-મહેતાએ પૈસા ચૂકવવાનું કહ્યું અને તેથી, તેમણે પૈસા આપ્યા. તેમણે આરોપીને પૈસા આપ્યા. તેમણે રૂ.૩૦૦/- ચૂકવ્યા. આરોપીએ રૂ.૩૦૦/- સ્વીકાર્યા અને પોતાના ખિસ્સામાં મૂક્યા. ત્યારબાદ, તેઓ બહાર ગયા અને એસીબી અધિકારીને ઇશારો કર્યો.

તેમની ઉલટતપાસમાં ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૧ અર્જુનભાઈ-ફરિયાદીએ જુબાની આપી છે કે ભરૂચથી એસ.ટી. બસ જ.૩૦ - ૫.૦૦ વાગ્યે આવી અને આરોપી વકીલ-મહેતા સાથે તે બસમાં આવ્યા. જોકે, તેઓ અને પંચ નં.૧ તેમને મળ્યા ન હતા અને ત્યારબાદ તેઓ અને પંચ નં.૧ અદાલતના કમ્પાઉન્ડમાં રાહ જોતા હતા અને આરોપી અને વકીલ-મહેતા વિદ્વાન જજના ચેમ્બરમાં ગયા હતા.

૧૭. ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૨ - નટવરસિંહે આંક ૪૭ ખાતે જુબાની આપી છે કે તેઓ ફરિયાદી સાથે અદાલતમાં પહોંચ્યા. ફરિયાદીએ તેમને પરિચય આપ્યો કે જાડા વ્યક્તિ વકીલ-મહેતા છે અને ચશ્મા પહેરેલ વ્યક્તિ આરોપી છે. વકીલ-મહેતા અને આરોપી વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટના ચેમ્બરમાં ગયા. તેઓ થોડીવાર પછી બહાર આવ્યા. બહાર આવ્યા પછી, તેઓ અદાલતની બહાર ગયા અને તેઓ અને ફરિયાદી પણ તેમની પાછળ ગયા અને અદાલતની બહાર ગયા. તેઓ વાત કરી રહ્યા હતા કે ટ્રક બોન્ડ પર મુક્ત કરવામાં આવી છે. તેઓ ચાલતા એક હોટેલ સુધી ગયા જ્યાં તેઓ, ફરિયાદી, આરોપી અને વકીલ-મહેતા સાથે હતા. તેઓ છેલ્લા ટેબલ પર બેઠા. ત્યારબાદ, તેમણે ઠંડા પીણા પીવાનું નક્કી કર્યું અને ફરિયાદીએ ઠંડા પીણા લાવવાની ઓફર કરી. તેમના સિવાય, બાકીના ત્રણે

સોસિયો ઠંડા પીણાનો ઓર્ડર આપ્યો અને તેમણે લિમ્કા ઠંડા પીણાનો ઓર્ડર આપ્યો. વકીલ-મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપીને રૂ.૨૦૦/- ની રકમ ચૂકવવાનું કહ્યું જેના પર આરોપીએ તેમને કહ્યું કે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ નક્કી કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદીએ ફરિયાદીને આપવામાં આવેલી નોટોમાં રૂ.૩૦૦/- આપ્યા અને આરોપીને તે ચૂકવ્યા. આરોપીએ સદર નોટો પોતાના જમણા હાથે સ્વીકારી અને પોતાના પેન્ટના જમણી બાજુના ખિસ્સામાં મૂકી.

તેમની ઉલટતપાસમાં, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૨ - નટવરસિંહે વધુમાં જુબાની આપી છે કે વકીલ-મહેતા અને આરોપી વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટના ચેમ્બરમાંથી બહાર આવ્યા પછી, વકીલ-મહેતાએ ફરિયાદીને જાણ કરી કે તેમની ટ્રક બોન્ડ પર મુક્ત કરવામાં આવી છે. તેમણે વધુમાં જુબાની આપી છે કે હોટેલ પર, અમારા બધાએ ઠંડા પીણા પીધા. અમને ઓર્ડર આપવામાં અને ઠંડા પીણા પૂરા કરવામાં ૪ મિનિટ લાગી અને આ ૪ મિનિટ દરમિયાન, કોઈએ કોઈપણ વિશે કોઈની સાથે વાત કરી ન હતી. તેમણે એવી જુબાની પણ આપી છે કે પંચનામું તૈયાર કરવામાં એક કલાકનો સમય લાગ્યો હતો જે તિવારી દ્વારા તેમના રાઈટરને લખાવવામાં આવ્યો હતો જેણે પંચનામું લખ્યું. આખું પંચનામું લખાઈ ગયા પછી, બંને પંચોએ પોતાની સહીઓ કરી.

૧૮. આંક ૭૫ ખાતે આરોપીના વધુ નિવેદન જોતાં, એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે આરોપીએ નોંધાવ્યું છે કે વકીલ શ્રી એ.આર. મહેતા ભરૂચ ખાતે પ્રેક્ટિસ કરતા વકીલ છે. તેમનો પુત્ર બ્રિજેશ ઉર્ફે બોબી ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમો ૪૨૬, ૫૦૪, ૫૦૬ અને ૧૧૪ હેઠળના ગુના માટે વિદ્વાન ચોથા જ્યુડિશિયલ

મેજિસ્ટ્રેટ (ફર્સ્ટ ક્લાસ), ભરૂચ સમક્ષ પડતર ફોજદારી કેસમાં આરોપી હતો. સદર કેસમાં, બ્રિજેશ ઉર્ફે બોબી હાજર રહેતો ન હતો. વિદ્વાન અદાલતે તેની કસ્ટડી મેળવવા માટે ધરપકડ વોરંટ જારી કર્યું હતું. જ્યારે તેને અદાલત સમક્ષ રજૂ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે વકીલ શ્રી એ.આર. મહેતા દ્વારા જામીન માટેની અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં આરોપી સદર કેસમાં રાજ્ય વતી આસિસ્ટન્ટ પબ્લિક પ્રોસિક્યુટર તરીકે હાજર થયા હતા. વિદ્વાન અદાલતે કેસના ગુણદોષને ધ્યાનમાં લીધા બાદ સદર અરજી ફગાવી દીધી હતી. નારાજગી અનુભવીને, હાલના ફરિયાદી – અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જર જેઓ વકીલ શ્રી એ.આર. મહેતાના નિયમિત અસીલ છે, તેમણે તેમને ખોટી રીતે ફસાવ્યા છે અને તેમની પર ખોટો કેસ થોપી દેવામાં આવ્યો છે. તેમણે તેમના વધુ નિવેદનમાં એ પણ નોંધ્યું છે કે ફરિયાદી – અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જર એક માથાભારે વ્યક્તિ છે અને ભરૂચ જિલ્લાની વિવિધ અદાલતોમાં તેમની સામે અનેક કાર્યવાહીઓ ચાલી રહી છે અને વિવિધ પોલીસ સ્ટેશનોમાં તેમની સામે અનેક ફરિયાદો નોંધાયેલી છે. આ વાતનો સ્વીકાર ફરિયાદી દ્વારા આંક ૩૩ હેઠળ નોંધાયેલા તેમના પુરાવામાં કરવામાં આવ્યો છે અને વધુમાં, વિવિધ અદાલતોમાંથી મળેલી પ્રમાણિત નકલો આરોપી વતી રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવી છે. આ દસ્તાવેજ પુરાવા અને ફરિયાદીની કબૂલાત એ હકીકતને સાબિત કરે છે કે ફરિયાદી – અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જર રીઢા ગુનેગાર છે અને અનેક ગુનાહિત પ્રવૃત્તિઓમાં સંડોવાયેલા છે. તેમણે પોતાના વધુ નિવેદનમાં આગળ નોંધ્યું છે કે તેમણે ફરિયાદી – અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જર પાસે પોલીસ

કસ્ટડીમાંથી તેમનો ટેમ્પો છોડાવવા માટે કોઈ પૈસા માંગ્યા નથી અને તેમણે તે સ્વીકાર્યા નથી. ધ ઇન્ડિયન પીનલ કોડ ની કલમો ૨૭૯ અને ૩૩૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે ઝઘડિયા પોલીસ સ્ટેશનના ગુ.ર.નં. ૧૩૨/૧૯૯૫ ના તપાસ અધિકારીના અહેવાલને જોયા બાદ અને ફરિયાદીના વકીલ – શ્રી અરવિંદ રતિલાલ મહેતા અને પોતાને સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, ઝઘડિયા દ્વારા ૧૦.૭.૧૯૯૫ ના રોજ ટ્રક છોડાવવા માટે હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. રૂ.૩ લાખના બોન્ડની બજવાણી પર, ટેમ્પો મુક્ત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવ્યો હતો. આપો હુકમ વિદ્વાન અદાલત દ્વારા કાયદા અનુસાર અને કેસના ગુણદોષ પર પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. તેઓ પોતાની સત્તાવાર ક્ષમતામાં ફરિયાદી – અર્જુનભાઈ કરસનભાઈ ગુર્જરને કોઈપણ રીતે મદદ કરવાની સ્થિતિમાં ન હતા.

૧૯. અહીં આ એક વિશિષ્ટ કેસ છે જેમાં એક-થી-એક કોઈ માંગણી નથી પરંતુ તેનો આક્ષેપ અન્ય વ્યક્તિ મારફતે થયાનો છે જેની તપાસ આ બાબતમાં કરવામાં આવી નથી કારણ કે ફરિયાદપક્ષ પુરાવા રજૂ કરી શકે તે પહેલાં તેમનું અવસાન થયું હતું. આંક ૩૫ ખાતેની એફઆઈઆર દર્શાવે છે કે પોલીસ સ્ટેશન દ્વારા ફરિયાદીની ટ્રક છોડવામાં ન આવતા, તેમણે ૧૭.૬.૧૯૯૫ ના રોજ ડિસ્ટ્રિક્ટ સુપરિન્ટેન્ડેન્ટ ઓફ પોલીસને ટેલિગ્રામ કર્યો હતો અને ત્યારબાદ અરજી આપી હતી, જોકે, તેમનું વાહન છોડવામાં આવ્યું ન હતું. તેથી, તેઓ વકીલ-એ.આર. મહેતાને મળ્યા અને ઝઘડિયા કોર્ટ સમક્ષ અરજી દાખલ કરી. સદર અરજી સુનાવણી માટે ૭.૭.૧૯૯૫ ના રોજ રાખવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ફરીથી તે સુનાવણી માટે ૧૦.૭.૧૯૯૫ ના રોજ રાખવામાં આવી હતી.

૭.૭.૧૯૯૫ ના રોજ, સાંજે ૫.૦૦ વાગ્યાની આસપાસ સુનાવણી પૂરી થયા પછી, ઝઘડિયા કોર્ટના એપીપી - શ્રી ચાવડા તેમને અને તેમના વકીલ શ્રી મહેતાને મળ્યા અને જાણ કરી કે સોમવારે સાંજે તેમને પોતાનું વાહન મળી જશે અને તેવો હુકમ પસાર કરવામાં આવશે. તેમણે વધુમાં તેમને 'ચા-પાણી' માટે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ ચૂકવવાનું કહ્યું અને સાંજે ૪.૦૦ - ૫.૦૦ વાગ્યાની આસપાસ આવવાનું કહ્યું જેના માટે ફરિયાદીએ કહ્યું "ઓકે સાહેબ".

૨૦. જોકે, આંક ૧૨ ખાતેનું તહોમતનામું એવું વાંચે છે કે ૭.૭.૧૯૯૫ ના રોજ, પોલીસ દ્વારા જપ્ત કરાયેલ તેમનો ટેમ્પો છોડાવવા માટેની ફરિયાદીની અરજી વિદ્વાન મેજિસ્ટ્રેટ, ઝઘડિયા દ્વારા સુનાવણી માટે રાખવામાં આવી હતી, જેમાં આરોપી રાજ્ય વતી એપીપી તરીકે હાજર રહ્યા હતા. ૧૦.૭.૧૯૯૫ ની આગામી તારીખ નક્કી કરવામાં આવી હોવાથી, આરોપીએ ફરિયાદીના ટેમ્પોને મુક્ત કરવા માટે હકારાત્મક અભિપ્રાય આપવા બદલ ગેરકાયદેસર પારિતોષિક તરીકે રૂ.૩૦૦/- ની માંગણી કરી અને વચન મુજબ, ૧૦.૭.૧૯૯૫ ના રોજ સુનાવણી પૂરી થયા પછી અને બોન્ડ પર ટેમ્પો મુક્ત કરવાનો હુકમ પસાર થયા પછી, આરોપીએ ૧૭.૦૫ કલાકે રામકૃપા સ્ટોર્સ ખાતે પંચ નં.૧ - નટવરસિંહ ભગવાનસિંહ ગોહિલની હાજરીમાં ગેરકાયદેસર પારિતોષિક તરીકે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ સ્વીકારી અને તે દ્વારા સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭, ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળ ગુનો આચર્યો.

૨૧. આંક ૩૫ ખાતેની એફઆઈઆર મુજબ, આરોપીએ 'ચા-પાણી' માટે રૂ.૩૦૦/- ની રકમની માંગણી કરી હતી જેના માટે ફરિયાદીએ કહ્યું "ઓકે

સાહેબ". જોકે, ફરિયાદીનો પુરાવો દર્શાવે છે કે તેમણે આરોપી અને વકીલ-એ.આર.મહેતા વચ્ચેની ચર્ચા પરથી તારણ કાઢ્યું હતું કે તેમણે ગેરકાયદેસર પારિતોષિક તરીકે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ ચૂકવવી પડશે અને દરોડા સમયે પણ, વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપીને રૂ.૩૦૦/- ચૂકવવાનું કહ્યું હતું. આમ, એફઆઈઆર આરોપી તરફથી સીધી માંગણી દર્શાવે છે, જોકે, ફરિયાદીનો પુરાવો દર્શાવે છે કે આરોપી તરફથી ફરિયાદીને કોઈ સીધી માંગણી કરવામાં આવી નથી. તદુપરાંત, ફરિયાદપક્ષના સાક્ષી નં.૨-નટવરસિંહનો પુરાવો દર્શાવે છે કે દરોડા સમયે, વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને રૂ.૨૦૦/- ચૂકવવાનું કહ્યું હતું અને તે સમયે, આરોપીએ તેમને કહ્યું હતું કે રૂ.૩૦૦/- ની રકમ અંગે ચર્ચા થઈ હતી. આંક ૫૧ ખાતેનું ટ્રેપ પંચનામું પણ દર્શાવે છે કે ફરિયાદી, વકીલ-એ.આર.મહેતા, આરોપી અને પંચ નં.૧-ગોહિલ રામકૃપા સ્ટોર્સ ગયા અને ઠંડા પીણાનો ઓર્ડર આપ્યો જેમાં આરોપી તરફ જોઈને, વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપીને રૂ.૨૦૦/- ચૂકવવાનું કહ્યું જેના માટે આરોપીએ કહ્યું કે તેમણે રૂ.૩૦૦/- ની વાત કરી હતી અને તેઓ રૂ.૨૦૦/- સ્વીકારશે નહીં. શરૂઆતમાં વકીલ-એ.આર.મહેતાએ ફરિયાદીને આરોપીને રૂ.૨૦૦/- ચૂકવવાનું કહ્યું હતું તે હકીકત ફરિયાદીના પુરાવામાં ગેરહાજર છે અને આમ ફરિયાદી દ્વારા તેમના પોતાના પુરાવામાં સદર હકીકતને સમર્થન મળતું નથી. તદુપરાંત, વકીલ-એ.આર.મહેતાની તપાસ કરવામાં આવી નથી કારણ કે ફરિયાદપક્ષ પુરાવા રજૂ કરી શકે તે પહેલાં તેમનું અવસાન થયું હતું. જો તેમની તપાસ કરવામાં આવી હોત, તો માંગણીની હકીકત સ્પષ્ટ થઈ શકી હોત.

ફરિયાદી અને પંચ-સાક્ષીઓના પુરાવા માંગણીની હકીકતનું એકસમાન ચિત્ર રજૂ કરતા નથી. આમ, વકીલ-એ.આર.મહેતાની બિન-તપાસ તરફ દોરી જતા સંજોગો ફરિયાદપક્ષના કેસ માટે ઘાતક બને છે.

માંગણીના પાસા પર, દસ્તાવેજ તેમજ મૌખિક પુરાવાઓની ચકાસણી કરતાં, ન તો ફરિયાદમાંથી કે ન તો ફરિયાદીના પુરાવામાંથી, એવું બહાર આવે છે કે આરોપી દ્વારા ફરિયાદી પાસે કોઈપણ પ્રકારની માંગણી કરવામાં આવી હતી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી એવું જણાય છે કે ફરિયાદીએ તેમના વકીલ શ્રી મહેતા અને આરોપી વચ્ચેની વાતચીત પરથી તારણો કાઢ્યા હતા. વાતચીત પરથી કાઢવામાં આવેલ આવા પ્રકારના તારણોને માંગણીના સંબંધમાં કાનૂની પુરાવા તરીકે ગણી શકાય નહીં. દરોડા સમયે ફરિયાદી સાથે ગયેલા પંચના પુરાવા જ્યાં સુધી સંબંધિત છે, તેમણે લાંચની રકમને રૂ.૩૦૦/- થી ઘટાડીને રૂ.૨૦૦/- કરવાના સંબંધમાં સુધારાઓ કર્યા હતા જે હકીકતમાં, ફરિયાદીના પુરાવા પરથી બહાર આવતું નથી. ઉપરોક્ત પુરાવાઓના સમૂહને જોતાં, માંગણીની હકીકત પર કાળા વાદળો છવાયેલા છે. ફરિયાદપક્ષ માંગણીના ઘટકોને વાજબી શંકાની બહાર સાબિત કરવામાં સ્પષ્ટપણે નિષ્ફળ ગયો. હવે, પ્રશ્ન પર આવતા કે શું આરોપીને દોષિત ઠરાવતી વખતે વિદ્વાન નીચલી અદાલત દ્વારા લેવામાં આવેલો અભિપ્રાય સંભવિત હતો, આ અદાલતને જણાય છે કે એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે ફરિયાદીના વકીલ શ્રી એ.આર.મહેતાનું ન્યાયિક કાર્યવાહી પહેલાં અવસાન થયું હતું, તે રીતે તેઓ લાંચની માંગણી અને તેની ચૂકવણી સંબંધિત તેમના જ્ઞાનમાં રહેલી હકીકતોના સંદર્ભમાં ઉલટતપાસ માટે ઉપલબ્ધ ન હતા.

તેથી, આ અદાલતે રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ અન્ય પુરાવાઓ તપાસ્યા. રેકૉર્ડ પરના પુરાવાને તેની સંપૂર્ણતામાં ધ્યાનમાં લેતા, આ અદાલત એવું ઠરાવવાનું વલણ ધરાવે છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલત આરોપી-અપીલકર્તા દ્વારા કરવામાં આવેલી કથિત માંગણી અને/અથવા ગર્ભિત માંગણીને સાબિત થયેલી માનવામાં યોગ્ય ન હતી. અન્ય એકમાત્ર સામગ્રી આરોપી-અપીલકર્તાના કબજામાંથી નિશાનીવાળી ચલણી નોટોની વસૂલાત છે. વાસ્તવમાં, વાજબી શંકાની બહાર માંગણીના પુરાવા વિના આરોપી પાસેથી નિશાનીવાળી ચલણી નોટોનો માત્ર કબજો અને વસૂલાત સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો સાબિત કરશે નહીં. નામદાર સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વિવિધ ચુકાદાઓમાં યોગ્ય રીતે અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ, સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭ હેઠળ ગુનો રચવા માટે આરોપી દ્વારા ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી આવશ્યક શરત છે. આમ, ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણીનો પુરાવો એ સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) અને ૧૩(૨) હેઠળના ગુનાનો મુખ્ય આધાર છે અને તેની ગેરહાજરીમાં, નિર્વિવાદપણે તે માટેનો આરોપ નિષ્ફળ જશે. પરિણામસ્વરૂપ, ગેરકાયદેસર પારિતોષિક માટેની માંગણી સાબિત કરવામાં ફરિયાદપક્ષની નિષ્ફળતા ઘાતક રહેશે અને સદર અધિનિયમ ની કલમો ૭ અથવા ૧૩ હેઠળના ગુનાના આરોપી પાસેથી રકમની માત્ર વસૂલાત તેની હેઠળ તેના દોષિત ઠરાવવામાં પરિણમશે નહીં.

૨૨. સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળ કાઢવામાં આવી શકતા મંજૂર અનુમાનના સંબંધમાં, આવું અનુમાન માત્ર સદર અધિનિયમ ની કલમ ૭

હેઠળના ગુનાના સંબંધમાં કાઢી શકાય છે અને સદર અધિનિયમ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમ ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ નહીં. કોઈપણ સંજોગોમાં, ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની માંગણી અને સ્વીકૃતિ સાબિત થવા પર જ સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળ અનુમાન કાઢી શકાય છે. ગેરકાયદેસર પારિતોષિકની સ્વીકૃતિનો પુરાવો ત્યારે જ અનુસરી શકે છે જો વાજબી શંકાની બહાર માંગણીનો પુરાવો હોય. જોકે, વર્તમાન કેસમાં, ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાની બહાર માંગણી સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હોવાથી, સદર અધિનિયમ ની કલમ ૨૦ હેઠળ કાઢવા માટે મંજૂર અનુમાનનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

૨૩. ઉપરોક્ત બાબતોને જોતાં, ફરિયાદપક્ષ વાજબી શંકાની બહાર માંગણીની હકીકત સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હોવાથી, આ અદાલત એવું ઠરાવવાનું વલણ ધરાવે છે કે સદર અધિનિયમ ની કલમ ૧૩(૨) સાથે વંચાણે લેતાં કલમો ૭ અને ૧૩(૧)(ડી) હેઠળ અપીલકર્તાના દોષિત ઠરાવને ટકાવી રાખવો સંપૂર્ણપણે અસલામત રહેશે.

૨૪. પરિણામસ્વરૂપ, અપીલ સફળ થાય છે. સ્પેશિયલ કર્પ્શન કેસ નં. ૪/૧૯૯૬ માં વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ, ફાસ્ટ ટ્રેક કોર્ટ, ભરૂચ દ્વારા પમી જુલાઈ, ૨૦૦૩ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવતો ચુકાદો અને સજાનો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવે છે અને અપાસ્ત કરવામાં આવે છે. આરોપી-અપીલકર્તાને તેની સામે મુકવામાં આવેલા આરોપોમાંથી નિર્દોષ છોડી મૂકવામાં આવે છે. આરોપી-અપીલકર્તા જામીન પર છે, તેમના જામીન ખત મુક્ત કરવામાં આવે છે. દંડ, જો ચૂકવવામાં આવ્યો હોય, તો અપીલકર્તાને પરત

કરવામાં આવે. જામીનદાર, જો કોઈ હોય તો તેમને મુક્ત કરવામાં આવશે. રેકૉર્ડ
અને કાર્યવાહી તાત્કાલિક વિદ્વાન નીચલી અદાલતને પાછા મોકલવામાં આવે.
(આર.પી.ધોલરીયા, જે.)

(આર.પી. ધોલારીઆ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.